

Rubberdam: de hindernis genomen

Samenvatting. In deze bijdrage wordt ingegaan op de noodzaak van het gebruik van rubberdam tijdens de wortelkanaalbehandeling. Aan de hand van enkele praktijkvoorbeelden wordt duidelijk gemaakt dat met relatief simpele handelingen vrijwel ieder element efficiënt en afdoende is droog te leggen.

DE CLEEN MJH. Rubberdam: de hindernis genomen. Ned Tijdschr Tandheelkd 1991; 98: 412-3.

1 Inleiding

Binnen de endodontologie bestaat al jaren overeenstemming over het feit dat bij de wortelkanaalbehandeling rubberdam absoluut noodzakelijk is. De redenen voor het gebruik ervan zijn drievoudig, en zullen hierna kort worden besproken.¹

2 Waarom rubberdam?

Veiligheid. Rubberdam beschermt de patiënt tegen inslikken en aspireren van débris, irrigatievloeistoffen en instrumenten. Wordt geen rubberdam gebruikt, dan moeten andere maatregelen worden getroffen om deze problemen te voorkomen. Als bescherming tegen het inslikken van instrumenten zijn speciale 'parachutes' ontwikkeld. Een stuk flossdraad, bevestigd aan vijn en vinger, voldoet ook voor dit doel. Het hanteren van vijlen en ruimers wordt hierdoor wel bemoeilijkt (afb. 1). Een sterke nevelzuiger, direct naast het element gehouden, moet bescherming bieden tegen spoelvloeistoffen.

Hygiëne. Rubberdam voorkomt dat tijdens de wortelkanaalbehandeling de pulpaholte wordt gecontamineerd met micro-organis-

men uit de mondholte.

Efficiëntie. Het aanbrengen van rubberdam is een eenvoudige handeling en kan veel tijdswinst opleveren. Tijdens de relatief lange behandeling worden patiënt en tandarts niet gehinderd door een speekselzuiger en natte wattenrollen die van tijd tot tijd moeten worden vervangen. Tevens is rubberdam bijzonder patiëntvriendelijk omdat het de vrees voor het inslikken van allerlei ongerechtigheden wegneemt. Bovenal, met rubberdam is het zicht op het werkterrein optimaal.

3 Aanbrengen

Goed gereedschap is een vereiste. Het instrumentarium bestaat uit a. rubberdamklemmen; b. vellen rubberdam; c. gaatjestang; d. rubberdamklemtang; e. rubberdamframe en f. rubberdamstempel en stempelkussen.

Klemmen zijn er in twee uitvoeringen: met en zonder vleugels. Vleugelklemmen hebben het voordeel dat klem en rubberdam snel en gemakkelijk tegelijk kunnen worden aangebracht.

Het bekende metalen Young-frame voldoet goed. Er zijn ook plastic frames ver-

M.J.H. de Cleen, tandarts

Uit de vakgroep Cariologie en Endodontologie van het Academisch Centrum Tandheelkunde Amsterdam (ACTA).

Trefwoorden: Endodontologie – Praktijkvoering – Rubberdam

Datum van acceptatie: 26 april 1991.

Adres: M.J.H. de Cleen, ACTA, Louwesweg 1, 1066 EA Amsterdam.

krijgbaar die röntgenstralen doorlaten. Een handig nieuw produkt is een scharnierend kunststof frame, dat voor het nemen van röntgenfoto's opzij kan worden geklapt (afb. 2).

4 Werkwijze

4.1 Standaardsituaties

Bij de wortelkanaalbehandeling is het overbodig en zelfs lastig andere dan het te behandelen element te isoleren. Indien mogelijk is één gaatje in de rubberdam en de klem om het element zelf de meest gewenste situatie.²

4.2 Moeilijke situaties

Het kan voorkomen dat op het eerste gezicht de plaatsing van een rubberdamklem onmogelijk lijkt. Dit geldt voor gefractureerde of weggecarieerde elementen, en voor elementen die vanwege hun conische vorm weinig retentie bieden. Een gingivectomie en eventueel een correctie van het alveolaire bot kunnen dan geïndiceerd zijn. Tevens wordt hierdoor duidelijk of het ele-

Afb. 1. Werken zonder rubberdam vraagt om beveiliging tegen inslikken en aspireren van vijlen.

Afb. 2. Een wegklapbaar frame vergemakkelijkt het maken van röntgenfoto's.

ment duurzaam kan worden gerestaureerd. Een tweede mogelijkheid die vaak uitkomst biedt is de zogenaamde 'slit'-techniek. Door in plaats van één gaatje drie gaatjes in de rubberdam te knippen en deze gaatjes via een snee te verbinden, worden het mesiale en distale buurelement mede geïsoleerd. Door klemmen op de buurelementen te plaatsen wordt de rubberdam tevens over het afgebroken element geplaatst. Eventuele lekkage is te stoppen door de rubberdam met cyano-acrylaatlijm aan de gingiva rond het afgebroken element te plakken.

Speciaal bij conische (pre-)molaren kan de voor het front bestemde vleugelklem (SS White 211) uitkomst bieden. Om de klem wijd genoeg te kunnen openen, wordt één vleugel doorgeslepen. Extra retentie wordt verkregen door op het linguale en/of vestibulaire vlak wat composiet of Ketac-Silver aan te brengen.³

Summary

RUBBERDAM: HOW TO TAKE THE OBSTACLE

Keywords: Endodontics – Dental practice management – Rubber Dam

In this article the rationale for the use of rubber dam during root canal treatment is discussed. Illustrated by some clinical examples it is stated that almost every tooth can be adequately and efficiently isolated by means of the rubber dam technique.

Literatuur

¹THODEN VAN VELZEN SK, GENET JM, et al. Endodontologie. Alphen aan de Rijn: Stafleu en Tholen B.V., 1983: 135.

²WEBBER J. Basic instrumentation in endodontics. In: Harty FJ, ed. Endodontics in clinical practice. Londen: Wright, 1990: 87.

³SCOTT GL. Isolation. In: Walton RE, Torabinejad M. Principles and practice of endodontics. Philadelphia: W.B. Saunders Co., 1989: 123.

Lachgassedatie*

Samenvatting. Lachgassedatie is een goed hulpmiddel bij de tandheelkundige behandeling van angstige en gehandicapte patiënten. Lachgas heeft een kalmerende en stemmingsveranderende invloed. De behandeling kan hierdoor beter en efficiënter worden uitgevoerd.

MAKKES PC. Lachgassedatie. Ned Tijdschr Tandheelkd 1991; 98: 413. (Samenvatting)

P.C. Makkes, tandarts

* Naschrift van de Redactie:

In verband met het optreden van een duplicatum wordt van de lezing 'Lachgassedatie' tijdens het NTC alleen de samenvatting opgenomen. In een latere aflevering van het NTvT zal van de hand van P.C. Makkes de volledige tekst van het artikel 'Lachgas als sedativum' worden gepubliceerd.
